

XV. Ammattioppilaslautakunta.

Ammattioppilaslautakunnan vuodelta 1924 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Valtuuston asettamaan oppisopimuslain säätämään ammattioppilaslautakuntaan kuului vuonna 1924 puheenjohtajana V. J. von Wright, varapuheenjohtajana E. V. von Boehm sekä jäsenenä kultaseppämestari F. V. Lindroos, maalarimestari A. Haanoja, kirjansitoja E. Merikoski ja puutyöntekijä H. Moisio, molemmat ensinmainitut työnantajain ja molemmat viimeksimainitut työntekijäin edustajina. Varajäsenenä metallitehtailija V. W. Holmberg, kirjapainonjohtaja L. Lyytikäinen, toimittaja M. Paasivuori ja metallityöntekijä P. Salo, molemmat ensinmainitut työnantajain ja molemmat viimeksimainitut työntekijäin edustajina. Ammattioppilaslautakunta, joka sai käytettäväkseen sosialilautakunnan huoneiston, kokountui vuoden kuluessa 18 kokoukseen. Ammattioppilaslautakunnan sihteerinä toimi sen varapuheenjohtaja ja sen kanslistina ammattien tarkastaja I. Schreck.

Alussa tuotti oppisopimusten rekisteröinti suurta hankaluutta, koska asianomaiset eivät olleet selvillä siitä miten sopimuskavakkeet täytettäisiin. Sittenkun ammattioppilaslautakunnan toimesta oli malleiksi täytetty eräitä kaavakkeita ja suullisesti selitetty ne kohdat, joiden suhteen on ilmennyt epätietoisuutta, oppivat asianomaiset vähitellen täyttämään oikein kaavakkeet; vuoden lopussa rekisteröitäviksi tuodut sopimukset ovat yleensä olleet oppisopimuslain mukaiset.

Vuoden kuluessa rekisteröitiin 117 oppisopimusta; lopullisesti ei hyljätty yhdenkään sopimuksen rekisteröintiä. Ammatittain jakautuvat rekisteröidyt oppisopimukset seuraavasti:

Ammatti.	Mie- hiä.	Nai- sia.	Yh- teensä.	Ammatti.	Mie- hiä.	Nai- sia.	Yh- teensä.
Emaljityöntekijä	1	—	1	Läkkiseppä	3	—	3
Etsaaja	2	—	2	Maalari	2	—	2
Kaivertaja	1	—	1	Nahkaverhoilija	4	—	4
Kelloseppä	1	—	1	Parturi	—	2	2
Kirjaltaja	5	5	10	Puuseppä ja mallipuuseppä	5	—	5
Kirjanpaimaja	3	—	3	Seppä	1	—	1
Kirjansitoja	1	7	8	Sorvaaja	9	—	9
Konepuuseppä	1	—	1	Verhoilija	1	—	1
Konetyömies	1	—	1	Veturimies	35	—	35
Korityöntekijä	1	—	1	Viiilaja	15	—	15
Kultaseppä	1	—	1				
Käämijä	10	—	10	Yhteensä	103	14	117

Näistä sai sopimuksen mukaan 10 oppilasta työnantajaltaan vaatteet, ruuan ja asunnon, jotavastoin muut 107 oppilasta ovat yksinomaan rahoituskassansa varassa.

Oppilaista rikkoi kaksi, eräs nahkaverhoilija ja eräs sorvaaja, saatujen tietojen mukaan tehdyn sopimuksen ja poistui työstä.

Koulunkäynnin tai aikaisemman ammatissa työskentelyn johdosta vähennettiin 27 oppilaan oppiaikaa yhteensä 275 kuukaudella eli keskimäärin 10 kuukaudella, jotavastoin 90 oppilaan oppiaikaa ei vähennetty.

Vuoden kuluessa suoritti yksi oppilas, ammatiltaan nahkaverhoilija, ammattikokeen. Kokeen arvostelemista varten asetettu arvostelulautakunta hyväksyi kokeen ja antoi siitä arvosanan kiitettävä 14 pisteellä korkeimmasta 15 pisteestä. Samalla kun tälle oppilaalle annettiin todistus ammattikokeiden suorittamisesta sekä siitä, että hänet oli julistettu ammattityöntekijäksi, sai hän oppisopimuslain 16 §:ssä mainitun kunniakirjan.

Oppisopimuslain soveltamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen 1 §:n 6 kohdan mukaan olisi ammattioppilaslautakunnan tullut ennen heinäkuun 1 p:ä toimittaa käsityö- ja teollisuusammateissa palvelevien oppilasijässä olevien henkilöiden luettelointi ja sitten seuraavan lokakuun 1 p:nä tarkistaa, ovatko opista päässeet oppilaat luettelosta poistetut ja uudet merkityt luetteloon. Näitä määräyksiä ei ammattioppilaslautakunta, kaikista ponnistuksistaan huolimatta, voinut täyttää ja tämän kautta sillä on suurin piirtein katsottuna ollut mahdoton tarkastaa, että oppisopimuslain määräyksiä oppisopimusten tosta ja niiden rekisteröimisestä todella noudatettiin. Syynä siihen, että mainittua luettelointia, joka on kaiken tehokkaan tarkastuksen perusedellytys, ei ole voitu toimittaa, on se, että ammattioppilaslautakunta, monista asianomaisille ammattientarkastajille tekemistään pyynnöistä huolimatta, ei saanut luettelointia varten tarpeellisia tietoja oppilasijässä olevista henkilöistä. Syynä siihen lienee osaksi se, että ammattientarkastajain työtaakka on estänyt heiltä kiinnittämästä riittävää huomiota tähän yksityiskohtaan, osaksi taas, että kunnallisilla ammattientarkastajilla, joiden tehtävänä sanotun valtioneuvoston päätöksen 4 §:n mukaan lähinnä on luettelointia varten tarpeellisten tietojen antaminen, ei ole tilaisuutta antaa tietoja teollisuuslaitoksista, koska ainoastaan käsityöammatit ovat heidän tarkastettavissaan. Ammattioppilaslautakunta olisi kiitollinen jos kauppa- ja teollisuushallitus vielä mainitun valtioneuvoston päätöksen 5 §:n 1 kohdan perusteella ryhtyisi toimenpiteisiin, jotka takaisivat, että lautakunta voisi harjoittaa oppisopimuslain edellyttämää tarkastusta sanotun lain noudattamisesta.

Toimintansa kestäessä on ammattioppilaslautakunta tullut havaitsemaan, että oppisopimuslain 2 §:n 2 kohdan määräyksestä, että oppilaalla ymmärtäänsä ainoastaan sellaista henkilöä, joka, ennenkuin on täyttänyt 18 vuotta, on mennyt laissa lähemmin määriteltyyn työhön, on haittaa. Siten eivät ne suhteellisesti lukuisat henkilöt, jotka 18 tai 19 vuoden ikäisenä menevät oppiin joudu oppisopimuslain alaisiksi, vaikka useissa tapauksissa esim. rasitaviin ammatteihin, kuten sepän-, nahkurin- tai puusepänamattiin nähden, joissa työn raskaus edellyttää suhteellisen korkeata ikää, lain tarkoitukseen katsoen olisi luonnollisinta, että kysymyksessä olevia henkilöitä pidettäisiin oppilaina. Samaten on myöskin niissä tapauksissa, jolloin henkilö säännöllistä aikaa myöhemmin menee työhön, ammattioppilaslautakunnan mielestä kohtuutonta, että tällainen henkilö, vaikka hän ja hänen työnantajansa sitä tahtoisikin, ei pääse osalliseksi niistä eduista, jotka oppisopimuslaki ja sen edellyttämä oppisopimuksen rekisteröinti tarjoavat. Koska oppisopimuslain tarkoitus kieltämättä on kasvattaa taitavia ammattityöntekijöitä ja taata oppilaille tilaisuus ammattikoulun käyntiin sekä muita etuisuuksia, olisi ammattioppilaslautakunnan mielestä lakia mainitussa suhteessa muutettava siten, että mai-

nittu 18-vuoden ikäraja eritoten raskaissa ammateissa korotetaan ja että tämän korotetun ikärajan sivuuttaneillekin ammattioppilaille varataan tilaisuus saada oppisopimuksensa rekisteröidyksi vapaaehtoisuuden tietä.

On tapahtunut, että eräät, tosin ei oppisopimuslain mielessä oppilaina olevat henkilöt, ovat anoneet ammattioppilaslautakunnalta tilaisuutta saada suorittaa oppisopimuslaissa edellytetyn ammattikokeen, joita anomuksia ammattioppilaslautakunta ei ole voinut ottaa huomioon. Tämä oli ammattioppilaslautakunnan mielestä epäkohta, joka on läheisessä yhteydessä edellä mainitun epäkohdan kanssa, mistä lautakunta tahtoi lyhyesti huomauttaa.
